

TERCER CONGRÉS
CATALANISTA
2008-2009

ÀMBIT DE POLÍTICA

CATALUNYA ESTAT

5.2 Institucions d'Estat. Costos actuals i futurs. Servei exterior, Exèrcit i seguretat

Autor: David Bajona

Analista del Centre d'Estudis Estratègics

Exèrcit i Seguretat

1. Introducció

Catalunya ha estat durant dècades un país sense projecte propi pel que fa a la seva pròpia seguretat i defensa. Amb la derrota de 1714, Catalunya perdria la capacitat de defensar-se armant un exèrcit regular i d'establir aliances estratègiques, és a dir, militars. Però també perdria, físicament, per atrició, represàlia o exili, el seu propi estament militar. Aquesta pèrdua mai ha estat recuperada o compensada pel país fins ara.

Avui, a la Catalunya autonòmica, quan es basteix el pensament sobiranista és necessari l'exercici de realisme de pensar com els catalans afrontarem els reptes d'ocupar-nos de la seguretat i la defensa de la nostra nació, amb els instruments propis d'un Estat, que és el que hom aspira a obtenir per la via democràtica.

Aquesta ha estat una qüestió incòmoda per al catalanisme, abans i després de l'anomenada Transició, i que s'ha procurat evitar, descartar o ocultar. La concepció del mateix catalanisme com inherentment pacífic i pactista, i la prioritat política que durant dècades s'ha donat a qüestions cabdals com la llengua o la cultura han contribuït a marginalitzar un debat essencial per a la reconstrucció nacional i per conceptualitzar una Catalunya sobirana.

Des de l'autonomia de règim comú que és actualment Catalunya disposem d'un marge de maniobra proper a zero en l'àmbit de la defensa i relatiu en el de la seguretat. Aquest és inevitablement un fet derivat de l'arquitectura constitucional i estatutària vigent, que

imposa uns límits i una supeditació del marc català a l'espanyol en el cas de la seguretat i que simplement ni considera el de la defensa.

La superació d'aquest encotillament passa, com en molts altres camps, pel canvi en l'estatus político-jurídic de la nació catalana. Però comença, inevitablement per la capacitat de pensar i analitzar la defensa i la seguretat en el pla estratègic, exercici que cap nació de recent accés a la sobirania ha menystingut, ans al contrari. És més, pot ser tingut per seriós, especialment en el pla internacional, un projecte sobiranista, d'Estat, que no prevegi quines seran les seves responsabilitats en aquest cas?

L'objectiu d'aquesta ponència és esbossar precisament quines seran aquestes responsabilitats i com s'articulen. No és la intenció del ponent fer una mena de "llibre blanc" de la seguretat i la defensa d'un estat català, sinó posar de relleu aquells elements necessaris per construir-lo en els àmbits de la seguretat i la defensa.

2. La situació actual

2.1 Defensa

En el cas de l'àmbit de Defensa, Catalunya és simplement ignorada com a subjecte. El vèrtex de la presa de decisions es troba en el govern estatal i el comandament suprem de les forces armades en la Corona borbònica. No hi ha opcions de participació més enllà de la pròpia dels grups parlamentaris al Congrés i el Senat espanyols. Aquesta és una aproximació lògica en clau d'Estat centralista, i que concentra la política de defensa en mans del govern de Madrid. Catalunya és doncs *strictu sensu* absent en política de defensa, ja que les disposicions constitucionals palesen que aquesta és monopoli de l'Estat espanyol, i l'acció de govern de trenta anys de governs espanyols postfranquistes han evidenciat la nul·la voluntat de desviar-se d'aquest monopoli.

La política de defensa no és quelcom accessori sinó vital per a un país i té efectes importants en aquest i altres camps. En primer lloc és el muscle de les relacions internacionals sense el qual és difícil sinó impossible assumir compromisos propis dels estats. És també l'instrument amb el qual es planifiquen les dimensions i capacitats militars de les forces armades amb els conseqüents efectes pressupostaris i econòmics, sobretot pel que fa referència a la indústria, la R+D+i que hi és associada i la tecnologia que se'n deriva (que acaba a la indústria "civil").

L'absència dels interessos catalans en l'elaboració de la política de defensa espanyola ha comportat en els temps recents, per exemple, una distribució de l'esforç industrial (compartit amb consorcis internacionals com EADS) a l'Estat que ha ignorat Catalunya, com es fa palès en observar la concentració estratègica de pols industrials i tecnològics com l'aeroespacial al centre i sud de la península. Catalunya, que va veure desmantellada i traslladada la seva indústria aeronàutica d'existència prèvia a la guerra 1936-39 durant la postguerra, no ha tornat a desplegar mai més una indústria aeronàutica integral.

Catalunya sí té però el cost de sufragar els esforços econòmics d'unes forces armades que òptimament haurien de ser més reduïdes però més operatives. La despesa en defensa a l'Estat espanyol continua mantenint herències del passat, útils només en clau electoral. En canvi les forces armades espanyoles no han entrat mai en combat amb un adversari exterior des del 1958, i en les múltiples missions internacionals en que han participat, els problemes logístics i d'equipament, i els accidents, malauradament mortals en massa casos, han estat un denominador comú.

En darrer lloc, la vocació interna de les forces armades encara existeix. La seva missió és, tal i com estableix l'article vuitè de la constitució vigent, garantir la seva integritat territorial. Missió estipulada sense cap tipus de matís que permeti assegurar que es tracta d'un precepte destinat només a agressors externs, i que les forces armades espanyoles no estan destinades a combatre els seus conciutadans. Ans al contrari, les múltiples declaracions, tan d'importants polítics i càrrecs electes com d'alts oficials espanyols en actiu des de 1980 fins ara (el darrer exemple ha estat el recent procés de reforma de l'Estatut català), ens demostren com existeix un consens a Espanya en amplis sectors sobre l'ús o la permissivitat de l'ús de la força militar o de la seva amenaça amb finalitats polítiques internes, per aturar processos que vagin més enllà de l'actual autonomia.

A Espanya, malgrat que un càlcul polític realista suggereixi el contrari, les forces armades són per a molts un instrument per esgrimir davant de processos democràtics de sobirania. Malgrat la pertinença a la UE i l'OTAN, entorn en els que usar la força militar contra els propis ciutadans és inacceptable. I malgrat els avenços en la modernització, professionalització i democratització de les forces armades espanyoles.

2.2 Seguretat

El desplegament del cos de Mossos d'Esquadra a tot el territori català és la darrera fita de caràcter estratègic de l'actual autogovern. La presència de la policia de la Generalitat de Catalunya arreu del territori i l'aplicació de l'article 164 de l'Estatut, marca un punt d'inflexió en l'assumpció de la pròpia seguretat dins del marc autonòmic. La política de seguretat ciutadana a partir d'aquest punt queda en mans del govern català, però amb algunes hipoteques importants.

Les competències en seguretat de la Generalitat de Catalunya queden recollides en l'Estatut vigent, una norma amb rang de llei orgànica de l'Estat, en els seus articles 163 (seguretat privada) i 164 (seguretat pública). En aquests articles de l'Estatut es defineixen el marc competencial de la seguretat catalana i les funcions en que podrà desenvolupar-se l'activitat del cos de Mossos d'Esquadra: policia integral, dins el territori català, i especialment important és l'expressa menció de combatre el crim organitzat i el terrorisme. Tanmateix cal notar que la llei 2/1986 de cossos i forces de seguretat de l'Estat, també amb rang d'orgànica, disposa que l'Estat podrà desplegar els seus propis cossos arreu del territori de l'estat i confereix a les policies autonòmiques l'obligació de “col·laborar” amb els cossos i forces de seguretat de l'Estat conferint-los implícitament un caràcter auxiliar. Aquesta norma, que no ha estat ni serà modificada, permet l'activitat del *Cuerpo Nacional de Policía* (CNP) i *Guardia Civil* (GC) a Catalunya en la mesura que consideri el govern de l'Estat. Així les funcions policials que l'Estatut no inclou (documentació, control d'armes i explosius, vigilància de fronteres i costes) segueixen gestionades per aquests cossos i dirigides des del govern de Madrid. Addicionalment, per aquells delictes d'àmbit supra comunitari, no existeix una obligació legal de traspasar la seva gestió al CME, en tant que la llei 2/1986 empara l'actuació de l'estat al territori català sense restriccions. Tampoc té l'estat cap obligació de compartir informació o de facilitar un accés comú a informació, bases de dades policials o intel·ligència criminal. El resultat més important d'aquesta divisió del treball per l'actuació de CNP i GC a Catalunya és que aquests cossos són alliberats de la pressió de la seguretat ciutadana per invertir esforços en conceptes més estratègics, com ara informació i intel·ligència, o més especialitzats i tecnificats.

Estem davant d'una situació en que la consolidació del cos de Mossos d'Esquadra pel seu creixement organitzatiu i desplegament territorial serà difícilment reversible, però sí que és potencialment reversible la voluntat política de deixar a la Generalitat la responsabilitat en exclusiva de la seguretat ciutadana, ja que cap obstacle legal ho impedeix. El desplegament no ha implicat una retirada del territori català per als cossos i forces de seguretat de l'estat, sinó un replegament a posicions eficients amb el nou repartiment de funcions.

El 2007 amb el cos de Mossos d'Esquadra desplegat gairebé arreu de Catalunya i amb una plantilla de 13.015 persones, romanien al principat 6.755 agents de CNP i GC. En el moment present, amb el cos de Mossos d'Esquadra desplegat al 100% del territori, la disminució d'efectius de CNP i GC ha resultat poc significativa respecte la xifra oficial del 2007.

L'intercanvi d'informació entre el cos de policia autonòmic amb la resta de policies en el pla internacional incloent Europol i Interpol segueixen essent quasi nul degut a que aquest enllaç es produeix indirectament via Madrid. La transferència d'informació i la coordinació policial internacional, no només són condicionades per aquest fet sinó que són reduïdes a la mínima expressió i controlades o administrades, més que coordinades, des del node central al ministeri d'Interior. Aquest és un fet rellevant i estratègic donat l'impacte de la globalització en l'activitat criminal i les connexions internacionals del crim organitzat present al Principat, que s'afegeix a l'impacte que la mobilitat de les persones a l'espai Schengen i els moviments migratoris tenen en la gestió de la seguretat pública.

Encara que un balanç en seguretat pública a la Catalunya autonòmica actual no pot ser netament negatiu, sobretot comparat amb les posicions de sortida el 1979, un exercici de realisme fa visibles les hipoteques i constrenyiments per al desenvolupament de la política de seguretat a Catalunya. Aquesta només serà plenament possible exercint capacitats pròpies dels estats.

2.3 El paraigües estatal espanyol en seguretat i defensa

La seguretat i la defensa a l'Estat espanyol no han estat històricament pensades per a Catalunya, ans al contrari, contra Catalunya. Des de la restauració de la Generalitat de

Catalunya el 1977 i la democratització del règim polític espanyol provinent de la dictadura franquista s'ha modulada aquesta trajectòria històrica. Aquesta modulació s'ha traduït en la construcció a Catalunya de capacitats en seguretat pública, i en la professionalització i modernització de les forces armades espanyoles. Catalunya és doncs en un entorn espanyol de seguretat i defensa més amable que el del 1979, però que dista de permetre desenvolupar autèntiques polítiques de seguretat, que veta la participació en les de defensa i es pot transformar en hostil.

Espanya no exerceix de paraigües o cobertura estatal per a les legítimes aspiracions en política de seguretat i defensa de Catalunya, sinó que la seva acció en aquesta matèria és clarament orientada a l'acotament i la reserva de palanques legals que salvaguardin la seva posició en el vèrtex de l'arquitectura piramidal del mapa institucional i en la seva projecció a l'arena internacional.

3. Seguretat Nacional per Catalunya

3.1 Definició

En el procés per crear institucions d'Estat, Catalunya necessita formular alguns conceptes cabdals que han d'esdevenir l'eix de les seves accions estratègiques per construir-los. En el cas de la seguretat i la defensa Catalunya ha de desenvolupar un concepte propi de Seguretat Nacional.

La Seguretat Nacional de Catalunya és la defensa de l'interès nacional, la seguretat col·lectiva, dels ciutadans i els seus béns mitjançant la integració de tots els instruments disponibles. Aquest és un concepte integral i que inclou els recursos i els instruments tan militars com civils, i que té en compte l'energia, l'economia i el medi ambient, implementat en una estratègia de Seguretat Nacional que avaluï riscos i amenaces.

3.2 Seguretat Nacional ara?

El concepte de Seguretat Nacional ha estat lligat des del seu origen a les polítiques d'Estat, però Catalunya pot desenvolupar eines de Seguretat Nacional en una fase prèvia a l'assoliment d'un Estat propi amb els recursos i eines disponibles. La pedra angular de la Seguretat Nacional és el mateix concepte i una estratègia compartida entre els actors

polítics nacionals que es reconeguin com a tals. En una estratègia destinada a construir i obtenir un Estat, formal o *de facto*, els actors polítics que la duguin a terme han de superar situar el sostre de la seguretat en la concepció actual de la seguretat ciutadana o pública i evolucionar cap a, i implementar, un concepte de Seguretat Nacional.

3.3 Seguretat Nacional i pensament estratègic

El fonament de qualsevol estratègia rau en els estratègics, i disposar d'estratègics no s'improvisa. La capacitat amb més potencial de desenvolupament i que paradoxalment consumeix menys recursos és el pensament i l'anàlisi estratègic, activitat per a la que cal disposar del capital humà necessari. En aquest sentit és imprescindible disposar d'un pol de pensament estratègic propi per desplegar qualsevol projecte de seguretat nacional, complet o parcial, si no es vol córrer el risc de generar mancances importants. Ja sigui des de l'àmbit governamental o privat els actors polítics nacionals poden generar aquest capital humà per la via de *think tanks* o institucions d'altres tipus que exerceixin, no tasques de direcció i gestió, sinó d'anàlisi, d'estudi, proposició i crítica, proveint els decisors de la seguretat nacional d'*inputs* contrastats fora de les organitzacions que gestionen. I cal notar que es factible generar aquest pensament estratègic en fases prèvies a la consecució d'un estat, amb molt pocs mitjans.

El pensament estratègic produeix coneixement, no només produint estratègies concretes, per exemple seguint el model de Lykke, sinó generant escenaris i projeccions i discussió en el nivell estratègic.

No generar pensament estratègic propi en matèria de seguretat i defensa, encara que no disposéssim de cap instrument en cap dels dos àmbits, seria una renúncia gratuïta i innecessària, semblant a renunciar a tenir capacitat d'anàlisi econòmica perquè no disposem d'instruments de política monetària.

3.4 Estat i Seguretat Nacional

En la fase de creació de l'Estat la Seguretat Nacional s'articula en tres àmbits: Seguretat Interior, Defensa, Intel·ligència. Aquests tres àmbits són regits, coordinats i supeditats a l'estratègia de seguretat nacional, que serà dirigida per un Consell de Seguretat

Nacional. Aquest integrarà els caps dels diferents organismes que actuen en aquests tres àmbits i la direcció política del país, que prendrà les decisions estratègiques oportunes.

Essent la Seguretat Nacional el marc al que estan supeditats els recursos i capacitats militars, de seguretat i d'intel·ligència es possible l'ús selectiu i combinat dels mateixos, alhora que la disponibilitat i l'accés als mecanismes i procediments de comandament i control.

3.5 Seguretat Nacional i política internacional

La Seguretat Nacional no és un concepte autàrquic, aïllat, sinó que és plenament compatible amb la seguretat compartida en l'àmbit internacional i amb la participació en organismes internacionals de seguretat i defensa. Un país petit com Catalunya haurà de desenvolupar una intel·ligent política d'aliances que tingui com a pilar una sòlida aliança estratègica amb una potència global, inevitablement identificada amb els Estats Units. Aquesta política haurà de tenir en compte els factors militars i de seguretat així com els industrials i tecnològics que en són associats.

En conseqüència, en el cas català caldrà articular la Seguretat Nacional amb criteris compatibles i alineats amb una vigorosa relació transatlàntica i la integració a l'OTAN.

4. Seguretat Interior

La Seguretat Interior en el marc d'un estat propi comprendria la seguretat pública, la seguretat civil i la vigilància de fronteres i costes. La consecució d'aquest marc estatal suposaria òbviament la superació de les limitacions existents en el present. I en el pla internacional, implicaria l'accés de la policia catalana a Interpol i Europol i a la coordinació i l'intercanvi d'informació directe amb altres cossos policials.

4.1 Seguretat pública

La seguretat pública, per raons d'eficiència econòmica, de coordinació i territorial estaria en mans d'un únic cos de policia, la Policia de Catalunya. Es defugiria així l'esquema de seguretat de contrapesos interns existent a estats grans com França o

Espanya en que a una policia civil, se la complementa amb un cos militar amb funcions policials (a Espanya CNP i GC, a França *Police Nationale* i *Gendarmerie Nationale*). També s'opta per un model en què els municipis no mantenen forces pròpies de seguretat, el qual no implica que els poders locals no tinguin el comandament polític de forces policials en determinats casos.

La Policia de Catalunya, seria la policia integral, civil i democràtica, que acompliria totes les funcions relatives a la seguretat pública: seguretat ciutadana, policia judicial, científica, control i gestió de documentació, control de fronteres i costes, lluita contra el crim organitzat i contraterrorisme. Aquesta força policial seria el resultat de l'evolució de l'actual cos de Mossos d'Esquadra i la suma de les policies locals, i la seva dimensió final seria d'uns 30.000 membres, amb una *ratio* entorn de 4 policies per cada mil habitants.

Adicionalment a la Policia de Catalunya tindrien funcions parapoliciales els funcionaris responsables de la seguretat als edificis i propietats del govern català i les presons, als que es dotaria de la formació, el suport legislatiu i l'equipament necessaris per tasques de vigilància i seguretat d'àrea.

4.2 Seguretat civil

La Seguretat Civil integraria les funcions de bombers i protecció civil, en el que suposaria la protecció de la població i els seus béns d'accidents, catàstrofes, incendis, inundacions, etc. Reorganitzant els recursos disponibles amb criteris d'eficiència (únic cos de bombers, professionalització i mobilitat territorial de la protecció civil), aquests incorporarien la funció de Defensa Civil en cas de conflicte.

5. Defensa

Mentre que la seguretat interior partiria dels fonaments actuals posats principalment per l'articulació i desplegament de la policia autonòmica, el punt de partida d'un estat propi en matèria de defensa és zero. Aquest fet és en sí mateix un repte i una oportunitat, en un procés no exempt de dificultat, però del tot factible disposant dels instruments d'estat necessaris.

Bastir capacitats de defensa per un estat passa necessàriament pel desenvolupament d'una força militar que sigui capaç d'usar una força efectiva per defensar l'interès nacional, els ciutadans i els seus béns davant d'amenaques convencionals i no convencionals. No existeixen alternatives de defensa a l'establiment d'una força militar permanent, al menys en el món real.

Aquesta força militar haurà de ser necessàriament pròpia, donada la inexistència d'una alternativa militar supraestatal a la que acollir-se, ja que malgrat els intents per construir una defensa europea cap estat europeu ha renunciat a les pròpies forces armades i al complex militar-industrial que les abasteix, al menys en part. És, a més, ineludible plantejar-se la pertinença a l'OTAN. L'organització atlàntica, malgrat els seus defectes i friccions internes continua essent l'aliança estratègica més útil i operativa a Europa, garantida per la única potència global, els Estats Units, sense els que es difícil plantejar operacions militars conjuntes de cap tipus.

La sostenibilitat d'una força militar pròpia passaria per unes dimensions adequades de la força militar en actiu, i de l'esforç econòmic per mantenir-les i equipar-les. Demogràficament Catalunya podria sostenir uns efectius militars actius, completament voluntaris, d'aproximadament 35.000 persones, destinant-hi entorn del 1,3% del PIB. Aquestes són xifres properes a les d'Holanda, Bèlgica i Dinamarca, països europeus membres de l'OTAN i de mida demogràfica i territorial equiparable a Catalunya.

5.1 Estructura i organització

L'estructura d'aquesta força ha d'atendre en primer lloc a la defensa del territori català, en segon lloc la interoperabilitat amb els potencials aliats (observant els estàndards de l'OTAN) i en tercer lloc la projecció i ús de forces fora del propi territori en el marc de missions multinacionals. També haurà de tenir en compte les tendències globals de conflicte, amb proliferació d'actors no estatals, presència global del terrorisme, intervencions en estats fallits, conflictes asimètrics i contrainsurgència, creixents operacions militars en àrees urbanes i operacions militars diferents de la guerra, com la lluita contra la pirateria marítima.

En general existeix un debat sobre si l'orientació de les forces armades occidentals vers els conflictes asimètrics o no convencionals és suficient i si s'hauria d'incrementar el

pes dels recursos per a conflictes no convencionals en detriment dels convencionals. El pes de guerres com la d'Iraq o Afganistan, on intervé l'OTAN, és clau en aquesta tendència. Per a països en que el risc d'un conflicte convencional sembla llunyà, configurar les forces armades per a conflictes asimètrics i missions humanitàries sembla atractiu i pragmàtic, tot superant els arquetipus militars de la Guerra Freda. Tanmateix no estaria de més recordar que el conflicte convencional no ha desaparegut i que la seva baixa freqüència es deu a situacions de relativa paritat, d'equilibris dissuasoris per efecte d'aliances i/o per l'impacte d'armes no convencionals com les nuclears. Tanmateix, la recent ofensiva russa sobre Geòrgia el 2008 ens mostra el risc de menystenir els desequilibris convencionals. En conseqüència una força militar en el marc d'un estat propi hauria d'assumir primer un grau de dissuasió convencional suficient, i, alhora, una capacitat no convencional adoptant una aproximació híbrida (convencional + no convencional) als conflictes. La capacitat no convencional passaria per adoptar formes de guerra irregular, que reforçarien la capacitat de dissuasió convencional i les operacions exteriors multinacionals en conflictes asimètrics.

Tenint en compte l'anterior, la força militar d'un Estat català estaria organitzada en tres branques principals: terrestre, aèria i naval. La força militar terrestre estaria dividida a la seva vegada en l'Exèrcit, i la Guàrdia Nacional. El contingent actiu terrestre seria complementat per efectius, també voluntaris, a temps parcial que s'enquadraria en la Guàrdia Nacional (entorn els 25.000 efectius) i per la reserva, que es nodriria de les persones que finalitzen el seu servei actiu i podrien ser reincorporades en temps de crisi. La Guàrdia Nacional seria una força de base territorial els membres de la qual tindrien una altra activitat laboral principal, rebent una compensació per la prestació del servei i la possibilitat de poder ser mobilitzats en qualsevol moment.

L'organització de caire territorial d'aquesta força tindria, addicionalment, efectes sobre l'equilibri territorial del país.

La Guàrdia Nacional i l'Exèrcit tindrien papers complementaris: mentre l'Exèrcit seria una força de reacció ràpida, capaç d'operacions convencionals d'alta intensitat en atac i defensa, la Guàrdia Nacional seria principalment una força defensiva. Tant l'Exèrcit com la Guàrdia Nacional inclourien en el seu entrenament i doctrina tot l'espectre del conflicte, encara que la Guàrdia Nacional faria especial èmfasi en la guerra irregular. Ambdues forces terrestres disposarien d'efectius destinats a operacions especials i

ambdues forces serien desplegable a l'exterior. L'estructura de comandament i control de l'Exèrcit i la Guardia Nacional seria única i en mans d'oficials de l'Exèrcit.

La Força Aèria seria la responsable de mantenir el control de l'espai aeri tant en temps de guerra com de pau i la Marina del control del litoral i de les aigües territorials. L'Exèrcit capacitarà unitats per a operacions amfibies i aerotransportades i la seva projecció estratègica serà a càrrec de la Força Aèria i la Marina.

La direcció, planificació i comandament de les operacions militars es faria sota un enfocament conjunt, interserveis, amb èmfasi en la coordinació i el principi de comandament únic. Hauria de ser normal la integració i disgregació de diferents unitats en equips *ad hoc* en funció dels objectius.

5.2 Equipament i tecnologia, un complex militar industrial propi

No entra, aquesta ponència, en concretar una possible taula d'organització i equipament que mostri les unitats i la seva dotació en detall. No és l'objectiu de la ponència ni és factible per raons d'espai. Si que ho és però assenyalar la sinergia entre l'equipament de les forces militars i la indústria que les abasteix, permetent el disseny d'una estratègia industrial amb efectes directes sobre la R+D+i pròpia i posteriors transferències al sector industrial civil en forma de tecnologia, *know how*, i recursos industrials. Malgrat que un país petit com Catalunya no podria aspirar a autoabastir-se, en un moment en que en termes militar-industrials cap estat és una illa, sí podria identificar nínxols estratègics i desenvolupar-los utilitzant la capacitat de demanda militar pròpia i aliena. Alguns nínxols on la indústria catalana podria desenvolupar-se amb facilitat en el sector militar és en l'aeroespacial (especialment en el segment de components i d'UAV), l'automotriu, el tèxtil (en teixits ignífugs i blindatges) i el vinculat a les Tecnologies de la Informació i la Comunicació, entre altres.

Per aconseguir no ser només client industrial, sinó soci i permetre transferències de tecnologia i comandes de producció, cal a més d'una indústria eficient i innovadora una política d'aliances industrials paral·lela a la d'aliances estratègiques entre estats. Normalment els estats faciliten adquirir equipament militar i sistemes d'armes a aquells que poden considerar com a socis ja que proporcionen amb aquestes transaccions

(especialment si són associades a transferències de tecnologia i capacitat de producció) capacitats que poden alterar equilibris de força. És més, una relació estreta

Un apunt final sobre tecnologia i el seu ús per part d'una força militar és que aquesta no és necessàriament cara. L'ús innovador i intensiu de tecnologies madures, i per tant tendint al *low cost* actua com a multiplicador de força si aquestes són utilitzades amb autonomia en el nivell tàctic.

6. Intel·ligència

Un estat català, haurà de dotar-se d'una organització dedicada a la intel·ligència i la contraintel·ligència. La captació, acumulació i processament d'informació i dades són vitals per gestionar no només en el cas d'un conflicte d'alta intensitat sinó també en temps de pau i absència de conflictes, per anticipar-se als reptes potencials.

L'experiència en diferents països mostra que les diverses organitzacions d'intel·ligència dins d'un mateix estat tenen dificultats en compartir la informació i coordinar-se entre elles, sovint competint per obtenir més pressupostos i reconeixement institucional. En determinats casos s'han creat organismes, més o menys estables, que centralitzen tot el flux d'intel·ligència per permetre als decisors polítics l'accés en el mínim temps possible al conjunt d'informació d'intel·ligència. Així la intel·ligència criminal, de senyals, d'imatges, militar, contraterrorista, etc. es concentra i redistribueix adequadament.

Aquest seria el model a seguir per un estat propi d'un país petit com Catalunya: una única organització d'intel·ligència que actuaria centralitzant la informació i la intel·ligència disponible per les diferents organitzacions policials, militars i civils. Alhora aquesta organització obtindria la informació i intel·ligència d'estat pels seus propis mitjans electrònics, d'imatgeria i humans. Aquesta organització faria disponible tota aquesta informació al màxim nivell de govern i la redistribuiria parcialment, en funció de les necessitats, en els nivells alt i mig del govern.

En una fase prèvia a l'assoliment d'un estat propi caldria desenvolupar des del govern autonòmic més enllà de les capacitats actuals, la intel·ligència en el camp de la seguretat, essencialment pel que fa a la intel·ligència criminal i contraterrorista. Un altre pas necessari serà crear capacitats de contraintel·ligència, actualment inexistents, per a les institucions i actors polítics nacionals per garantir la seva llibertat d'acció, actualment en qüestió, i desactivant en el possible ingerències d'intel·ligència externes.

Aquesta organització seria a més la responsable de la defensa en el ciberespai, un nou espai per al conflicte que cal tenir en compte. Com han posat de relleu els atacs russos a Estonia el 2007 o l'establiment per l'Exèrcit Popular d'Alliberament xinès d'unitats especialitzades en ciberguerra (a les que s'atribueixen diversos incidents), l'atac a les xarxes informàtiques d'un adversari és ja realitat. Una realitat per a la que no cal declarar cap guerra ni moure tropes, i que fins i tot pot romandre en el secret o

l'anonimat si no es disposa de les capacitats tècniques per identificar i evitar els atacs. En aquest sentit és crític disposar d'instruments per garantir la seguretat de la informació de les institucions públiques i empreses, per tal de disposar de mesures defensives com a primer pas per a crear capacitat de dissuasió en el ciberespai. Un primer pas que també pot ser previ a l'assoliment d'un estat propi.

=====

Barcelona, 4 de juny de 2009